

ЕКОТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ СЕВЕРНО ЧЕРНОМОРИЕ И СЕВЕРОИЗТОЧНА СТАРА ПЛАНИНА

План за действие за развитие на екотуризма

Изготвен от:

Координатор:

Варненска туристическа камара
Георги Шипковенски, главен секретар
ул. "М. Колони" № 25, 9000 Варна
Тел. (052) 612 809
Факс (052) 602 417
vtk@tourexpo.bg

Консултанти:

г-н Методи Методиев, Проект ОБРИП

Фондация за реформа в местното самоуправление (ФРМС)

С подкрепата на:

Американската агенция за
международно развитие (ААМР)

чрез Проект "Опазване на биологичното разнообразие и
икономически растеж - II"

В периода между август и ноември 2003 г. бяха създадени планове за действие за развитие на екотуризма за дванадесет потенциални екотуристически дестинации на територията на цялата страна. В работата по изготвянето на плановете за действие участваха широк кръг от заинтересовани страни. Тя включваше преглед и оценка на местните ресурси и възможности, определяне на приоритетите и самото съставяне на плановете. Предложенията, дадени по време на този процес, послужиха и при изготвянето на Националната стратегия и план за действие за развитие на екотуризъм в България.

Поради начина на разработване на Плановете за действие на екотуристическите дестинации, плановете не трябва да се разглеждат като изчерпателен списък на възможни проекти от съответните дестинации, тъй като в общините или чрез донорски програми процесът продължава. Въпреки проведената координация по места, Плановете за действие не са официално одобрени като планови документи нито на общинско, нито на областно ниво. Необходима е допълнителна работа със заинтересованите страни по места, за да се осигурят надлежно одобрени и балансирани планове за действие, които да са в съответствие с Националната стратегия и план за действие за екотуризъм, както и с действащата законова рамка за регионално развитие, и напълно да отразяват визията на регионите по отношение на екотуризма. Следователно, проектите и дейностите в Плановете, въпреки важността им, не трябва да се разглеждат като единствените регионални приоритети в сферата на туризма.

Списък на съкращенията

ARD	Associates in Rural Development (Съдружници за благоустройство и развитие на селските и природни райони, САЩ)
ААМР	Американска агенция за международно развитие
АБЧО	Асоциация на българските черноморски общини
БДЗП	Българско дружество за защита на птиците
БТК	Българска телекомуникационна компания
ВаСТА	Варненска асоциация на туристическите агенции
ДДС	Държавно дивечовъдно стопанство
ДЛ	Държавно лесничейство
ЗБР	Закон за биоразнообразието
ЗМ	Защитена местност
ЗТ	Защитена територия
КОРИНЕ	Общоевропейска програма за събиране, координиране и осигуряване на постоянна информация за състоянието на околната среда и природните ресурси в Европа
МЗГ	Министерство на земеделието и горите
МОСВ	Министерството на околната среда и водите
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
НЕМ	Национална екологична мрежа
НИАР	Национален историко-археологически резерват
НПО	Неправителствена организация
ОБРИР	Проект "Опазване на биологичното разнообразие и икономически растеж"
ПП	Природен парк
ПР	Природен резерват
ПУ	План за управление
РИОСВ	Районна инспекция по околна среда и води
РУГ	Районно управление по гори
ФАР	Програма, представляваща един от трите предприсъединителни инструменти, финансирана от Европейската общност в помощ на страните – кандидатки за членство в Европейския съюз
ФРМС	Фондация за реформа в местното самоуправление
ЮНЕСКО	Абревиатура на United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation, структура на Организацията на обединените нации за образование, наука и култура; подпомага сътрудничеството между страните в посочените области

Съдържание

<i>Въведение</i>	1
1. Описание на региона	3
2. Ситуационен анализ	8
3. Визия за развитието на екотуризма в региона	10
4. Стратегически цели и приоритетни дейности	12
4.1 Съхраняване на природното и културно-историческо наследство.....	12
4.2 Постигане на устойчиво развитие на екотуристическия бизнес	12
4.3 Регионално и местно развитие	12
5. Реализиране на стратегията и приоритетни дейности	13

Въведение

Регионалният план за действие е създаден като част от процеса на разработване на Националната стратегия за екотуризъм и Национален план за действие в рамките на Проект “Опазване на биоразнообразието и икономически растеж - 2”, подкрепен от Американската агенция за международно развитие и българското правителство.

Разработването на плана в дестинацията е координирано от Варненската туристическа камара и е подпомагано от Фондация за реформа в местното самоуправление и консултант на ОБРИП-2/ARD.

През подготвителния етап на разработването на плана се създаде работен екип и разработи работен план, определени бяха основните, заинтересовани от участие в процеса на планиране, страни – представители на институции и организации от държавната и местна власт, защитените територии, НПО и бизнеса.

В рамките на последвалия период на планиране се проведе информационна кампания, включваща индивидуални и групови работни срещи (една от тях организирана в Търговище от Агенция за регионално развитие - Търговище и ФРМС – *16 септември*, втора - организирана от АБЧО и ФРМС във Варна на *17 септември*), разпространяване на информационни материали (резюме, плакат и бюлетин) и представяне на процеса на разработване на плана пред медиите.

Това доведе до привличане за участие в процеса на планиране на около 80 представители на основни групи заинтересовани страни и събиране на информация за наличните ресурси в сферата на екотуризма в региона.

В последния етап се проведе 3 работни срещи с между 40 и 60 участника. Работна среща # 1 бе насочена към оценяване на наличните ресурси и оценяване на потребностите в сферата на екотуризма (*23 септември*). Работна среща # 2 бе насочена към определяне на основните приоритети за развитие на екотуризъм в региона за период от 5 години (*10 октомври*). Създаден бе екип, за разработване на първоначален вариант на план за дестинацията. Последната работна среща бе за публично представяне на плана, който след това се подложи на редакция от работната група (*30 октомври*).

В процеса на планиране представители на БДЗП – клон Варна, Българска фондация “Биоразнообразие”, ПП “Златни Пясъци”, ОЦОСУР, Младежка организация “Екомисия”, ЗМ “Водениците”, ПП “Шуменско плато”, РИОСВ - Варна и Шумен участваха в работни групи по разработването на плана и дадоха своя принос за усъвършенстването на документа.

Планът е разработен за времето август – октомври 2003 г. и е петгодишен, обхващащ периода 2004 – 2008 год. включително. Той ще бъде изпратен до всички заинтересовани страни с предложение всяка една от тях да актуализира своите стратегически планове и/или разработи нови стратегии, включващи цели и приоритети, релевантни на нейната дейност. Особено важно е областните управи и общинските власти да включат екотуризма в областните и общински стратегии за развитие и/или в областните и общински стратегии за развитие на туризма, както и да разработят самостоятелни стратегии за развитие на екотуризъм.

1. Описание на региона

Ресурсно многообразие

Дестинацията се характеризира с наличие на разнообразен ландшафт и богато биоразнообразие, включва различни видове екосистеми, които са разположени на територията на редица защитени територии и природни обекти, уникални и специфични по своя характер.

Регионът включва уникален по своя характер морски ландшафт по Северното черноморско крайбрежие, което съчетава отвесни скални брегове, широки пясъчни плажове и дюни, полегати каменисти склонове, живописни заливи и разнообразен подводен релеф, морско - степен ландшафт в Приморска Добруджа и платовидно - горски ландшафт по северни склонове на Източна Стара планина.

През региона преминава *Via Pontica* – основен миграционен път за птиците по западното Черноморие и един от двата най-важни европейски миграционни маршрута. Тук се намират 2 от 10-те влажни зони в България, включени в списъка на Рамсарската конвенция за влажните зони с международно значение, и специално като местообитания за водолюбивите птици (Шабленските езера и Дуранкулашкото езеро).

В дестинацията се намират влажни зони от естествен (Дуранкулашко езеро, Шабленски езера, Варненско езеро, Белославско езеро и др.) и изкуствен тип (язовири “Елешница”, “Цонево”, “Тича” и др.), горски райони и степни екосистеми, които се характеризират с богато биоразнообразие, включително 7 (от общо 19) световно застрашени вида птици, които се срещат в Европа. Тук се намира най-представителната крайморска лонгозна (заливна) гора в България - около устието на река Камчия, както и един от най-красивите скални феномени в страната - Побитите камъни, обявен за защитена местност. В региона са разположени и няколко плата, най – значимите от които са Шуменското и Провадийско – Роякското плата.

На територията на дестинацията са обявени следните защитени територии: 2 природни парка (ПП “Златни пясъци” и ПП “Шуменско плато”), 12 резервата (“Калиакра”, “Камчия”, “Балтата” и др.), 21 защитени местности (“Побити камъни”, “Дуранкулашко езеро”, “Шабленско езеро”, “Яйлата” и др.) и 13 природни забележителности. В региона се намират също така 14 КОРИНЕ места и 10 орнитологично важни места.

Дестинацията притежава богато историческо минало и значимо културно – историческото наследство, включващо уникални паметници на културата. В региона се намират останките на първите две български столици (Плиска и Преслав), няколко средновековни крепости (една от които е Калиакра), един от българските паметници на културата, включени в списъка на паметниците от Световното културно-историческо наследство на ЮНЕСКО - Мадарския конник, множество групи скални манастири, най – известният от които е Аладжа манастир, злато от Варненския халколитен некропол, определяно като най – старото обработено злато в света, и др.

Политическа рамка

Държавните и местни власти все още не припознават развитието на екотуризма като приоритет за местното и регионално развитие и нямат разработени планове за неговото стимулиране. Повечето от тях обаче, включват в своите стратегии за развитие, развитието на туризма, като в някои от тях екотуризмът също намира място.

Повечето защитени територии нямат планове за управление. Единствено ЗМ “Дуранкулашко езеро” и ЗМ “Шабленско езеро” имат утвърдени планове за управление, а ПУ на резерватите “Калиакра”, “Камчия” и “Балтата” са в процес на разработване или приемане.

Заинтересовани страни

На територията на дестинацията функционират 4 областни управи (Варна, Добрич, Шумен и Търговище) и 24 общински власти, Черноморската басейнова дирекция с център Варна, 2 РИОСВ – Варна и Шумен, 2 РУГ – Варна и Шумен, 6 ДДС (Балчик, Велики Преслав, Паламара, Тервел, Черни Лом/Попово, Шерба) и 13 лесничейства (Варна, Върбица, Ген.Тошево, Добрич, Нови Пазар, Омуртаг, Провадия, Смядово, Старо Оряхово, Суворово, Търговище, Цонево, Шумен). Има създадени няколко Съвета по туризъм, които все още нямат съществен принос за развитието на туризма на територията на техните общини.

В дестинацията функционира една регионална асоциация общините - Асоциация на българските черноморски общини (АБЧО); 2 регионални туристически асоциации - Варненска туристическа камара и Варненска асоциация на туристическите агенции (ВаСТА); няколко неправителствени природозащитни организации (Българско дружество за защита на птиците – Регионален офис – Варна, Клуб “Приятели на морето” – Варна, Българска фондация “Биоразнообразие, Фондация “Льо Балкан – България”и др.); няколко екологични и образователни организации като Обществен център за околна среда и устойчиво развитие – Варна и Младежка екологична организация “Екомисия”, както и няколко местни туристически сдружения като Туристическо дружество “Родни Балкани” – Варна. Във всяка община работят и местни НПО, както и организации в сферата на културно–историческото наследство.

Донорски проекти и програми

Основна донорска програма е Българо–швейцарската програма за опазване на биоразнообразието, финансирана от Швейцарското правителство.

Значим за дестинацията е и българо-френския проект “Опазване и оценка на екосистемите в района на Приморска Добруджа. Установяване на адекватни форми за трайно управление и развитие на екотуризма”, финансиран изцяло от френското правителство и осъществяван от Фондация “Льо Балкан” – България.

Профил на частния бизнес

Частният бизнес в сферата на екотуризма все още прави своите първи стъпки. В дестинацията предлагат специализирани услуги в сферата на

екотуризма (свързани основно с орнитологичен и ботанически туризъм) фирми като Пандион Д, Екотур, Неофрон (търговска фирма на БДЗП), Морски продукти, както и в сферата на културния туризъм фирми като Туристическо бюро за реклама и туризъм “Евксинотур”.

Обща инфраструктура

Пътна мрежа - Районът разполага с добре развита пътна мрежа. В по-голямата си част това са второкласни и третокласни пътища от републиканската пътна мрежа. До Варна достигат 2 магистрални отсечки – една в посока Варна-Бургас с дължина 17 км и една в посока Варна-Шумен – около 60 км. Те са част от национален проект за магистрални пътища свързващи Варна и София(магистрала Хемус) и Варна и Бургас (магистрала Черно море). Пътищата извън големите населени места са амортизирани и се нуждаят от реконструкция.

Железопътен транспорт – железопътният транспорт е слабо развит. По-големи ЖП гари са Варна, Каспичан, Шумен, Търговище, Синдел. Синдел е разпределителна гара за маршрутите Варна-Русе, Варна-Карнобат, а Каспичан за Варна-София (Г.Оряховица) и Варна-Русе. По-голямата част от влаковите композиции, които се движат по тези отсечки са физически и морално остарели. Сравнително по-нови са частните вагони и машини, обслужващи линията Варна-Пловдив.

Летища и въздушен транспорт – Въздушният транспорт във Варненска област е представен от летище “Варна”. Неговата основна функция е обслужването на потока от чуждестранни туристи към туристическите комплекси разположени по северното Черноморие. Това са предимно чартърни полети от и до множество европейски градове. Друг летищен комплекс на територията на дестинацията е летище Търговище, разположено на 13 км от гр.Търговище. То се използва като товарно летище и карго терминал.

Пристанища и воден транспорт – Водният транспорт на територията на дестинацията е представен от Пристанище-Варна (със значение за транспорта на карго стоки и контейнерни превози), Морска гара-Варна (от значение е за обслужването на пътнически круизни кораби), пристанище Балчик, малки докове и кейове по протежение на морския бряг.

Водоснабдяване, канализация и третиране на отпадъците – ВиК мрежата е добре развита предимно в гъсто населените райони, и тъй като е амортизирана, има нужда от реконструкция. В селските райони и слабо населените места такава липсва. Поради амортизацията на водопреносната система делът на загубите е изключително висок, което прави водоснабдяването неефективно. Елементите на мрежата са предимно интернитови тръби и муфи, а разклоненията са изградени от метални тръби, които са силно корозирали, което допълнително влошава качеството на питейната вода. На територията на дестинацията съществуват райони с налична водопреносна мрежа, но без изградена канализация. В голяма част от селата и слабо населените райони няма организирано сметосъбиране, което е предпоставка за образуване на нерегламентирани микросметища и замърсяване на околната среда.

Комуникации и съобщителна инфраструктура – Телефонните централи са собственост на БТК и са от аналогов тип. Започната е и е извършена частична цифровизация на абонатите на територията на гр.Варна. Мобилните оператори са постигнали от 70 до 80% покритие на територията.

Медицинско обслужване – селските райони и слабо населените места не разполагат със собствено медицинско обслужване или това са медици с

обща квалификация Специализирана медицинска помощ е на разположение само в по-големите административни центрове.

Туристическа инфраструктура

Северното Черноморие е със силно развит морски рекреативен туризъм и една от основните туристически дестинации в България. Характеризира се с добре развита и обновяваща се туристическа инфраструктура на север от Варна, включваща предимно курортни комплекси и селища. Това предполага, че регионът е добре познат на определен сегмент туристи.

Северното Черноморие е основен център на морския рекреативен туризъм в страната

В сферата на екотуризма, обаче, туристическата инфраструктура все още е в началото на своето развитие. Съществуват, или са в процес на изграждане, няколко посетителски центъра като: Информационен център “Калиакра” – село Българево, създаден от “Българо–Швейцарската програма за опазване на биоразнообразието”, Природозащитен, посетителски, образователен и информационен център “Дуранкулак”, изграждан от фондация “Льо Балкан-България” и Посетителски център в ПП “Златни пясъци”. Съществуват и редица обособени екопътеки/маршрути със съответната посетителска инфраструктура.

2. Ситуационен анализ

Анализът на ситуацията на развитието на екотуризма в дестинацията очерта следните групи проблеми:

1. Наличие на места с изключително ценни природни ресурси, чиято защита не е на необходимото равнище. В по-конкретен план потребностите се свеждат до:
 - проучване на съществуващите природни обекти и актуализиране на информацията за тях
 - ревизиране статута на защитените територии на основата на актуалната за тях информация
 - подготовка на кадри и осигуряване на финансови ресурси за контрол и охрана на защитените територии
 - необходимост от включване на местните общности в управлението на защитените територии
 - необходимост от ускоряването на изграждане на НЕМ по ЗБР
2. Едва забележимо използване на съществуващия природно-ресурсен потенциал по линията на екотуризма. В това направление конкретните потребности се свеждат до:
 - използване по подходящ начин на защитените територии спрямо параметрите на търсенето и предлагането на екотуризъм в страната и чужбина
 - необходимост от събуждане на предприемаческа инициатива за екотуризъм в туристическия бизнес на региона
 - инициране на интерес в областните и общинските власти в региона за стимулиране на туристическия бизнес

- необходимост от създаване на партньорство между всички заинтересовани от екотуризма страни за маркетинг на региона като привлекателна за екотуризм дестинация

3. Визия за развитието на екотуризма в региона

Дестинацията предлага възможности за целогодишни посещения на уникални природни територии, разполагащи с богато и изключително добре съхранено биоразнообразие, съчетано със значимо културно – историческото наследство. На основата на преминаващия през региона основен европейски миграционен път на птиците (Via Pontica) и наличието на значими влажни зони, възможностите за орнитологичен туризъм, съчетани с тези на други дестинации, както и с трансгранични такива, са от международно значение и са водещи за региона.

Дестинация “Северно Черноморие и Североизточна Стара планина” е туристическа дестинация за устойчив и екотуризъм на основата на териториално обособените 7 клъстърни системи “Приморска Добруджа”; “Франгенско плато и Батова река”; “Варненско-Девненска долина”; “Камчия”; “Провадийско-Роякско плато”; “Шуменско плато”; “Преславска планина”.

Екологичният туризъм в съчетание с други форми на специализиран туризъм осигурява възможности за разширяването на активния туристически сезон, и е значимо средство за поминък на местните общности, особено в по-малките селища в региона.

В дестинацията се предлагат възможности за следните видове екотуризъм - пешеходен туризъм, образователен на основата на образователни маршрути и възможности за обучение в екологична среда, орнитологичен туризъм, подводен туризъм (археологико – исторически и “флоро – фаунистичен”), ботанически и др.

Екотуризмът се съчетава с исторически туризъм (скални манастири, стари столици, окултни места), селски туризъм, масов туризъм и др.

На територията на крайградските зони около по – големите градове се предлагат възможности за краткотраен отдих на местните жители в добре развита посетителска инфраструктура.

В дестинацията екотуризма е една от значимите стратегии за местно развитие и допринася за благополучието на местните хора, запазвайки биоразнообразието и културното наследство, намиращо се на територията на мрежа от защитени природни територии и паметници на културата.

Дестинацията “Северно черноморие и Североизточна Стара планина” е територия на интегративна форма на екотуризъм, което означава:

- *екологична отговорност* - контролирана туристическа валоризация на природното наследство в региона, при което се осигуряват средства за съхраняване и умножаване на това наследство;
- *икономическа рентабилност* - трудова заетост на местното население чрез туризма и повишаване жизнения стандарт, особено в изостанали в социално-икономическо отношение общини (Шабла, Омуртаг, Антоново, Дългопол и др.)
- *социална справедливост* – справедливо и демократично участие на всички заинтересовани страни в процеса на планиране, реализиране и ползване на богатата на туристическата практика в региона;
- *културна адаптивност* - интеграция на туризма в културата на местното население, а не обратното.

4. Стратегически цели и приоритетни дейности

В резултат на ситуационния анализ и въз основа на формулираната визия се очертават следните стратегически цели и приоритетни дейности за развитие на екотуризъм в дестинацията:

4.1 Съхраняване на природното и културно-историческо наследство

Цел # 1: Разширяване на мрежата от защитени територии и подобряване на тяхното управление

Цел # 2: Подобряване на ефективността на опазването (постигане на ефективен контрол и охрана) и възстановяването на природните и културни ресурси

Цел # 3: Създаване на положителни нагласи за опазване на природното и културното наследство сред местните общности

4.2 Постигане на устойчиво развитие на екотуристическия бизнес

Цел # 4: Стимулиране използването на екотуристическия ресурсен потенциал на регионално и местно равнище

Цел # 5: Разработване на екотуристически продукти и изграждане на инфраструктура

Цел # 6: Създаване на условия за разпространение и обмен на информация, маркетинг и реклама в сферата на екотуризма

Цел # 7: Създаване на условия за финансиране на разработването и развитието на екотуристически продукти

4.3 Регионално и местно развитие

Цел # 8: Осъзнаване на екотуризма като възможна стратегия за местно и регионално развитие

Цел # 9: Създаване на възможности за планиране, координиране и управление на развитието на екотуризма в дестинацията

5. Реализиране на стратегията и приоритетни дейности

Формирането на Северно Черноморие и Североизточна Стара планина като устойчива дестинация за екотуризъм следва да се възприема като посотянен процес, който включва:

1. Създаване на Регионален съвет по екологичен туризъм. Организацията следва да се създаде на доброволни начала като обществен орган, включващ заинтересовани от развитието на екотуризма страни в региона.
2. Инициативи на НПО в региона с подкрепата на областни и общински власти за актуализиране статута на защитените местности в региона и създаване на нови такива.
3. Организиране на обучения на заинтересованите от екотуризма страни, с цел стимулиране на бизнес интереси за развитие на екотуристически продукти както и предизвикване на интерес в областните и общински администрации за подпомагане на този бизнес.
4. Изготвяне на програма за маркетинг на екотуризма в региона. Програмата да бъде популяризирана за да може да бъде използвана като платформа за търсене на финансово осигуряване от заинтересовани страни, а така също и от различни донорски програми.

Дейност 1: Подпомагане на изготвянето, приемането и прилагането на плановете за управление на защитени територии и буферни зони

Описание:

- √ Разработване и прилагане на плановете за управление на ПП “Златни пясъци”, ЗМ Тауклиман /Залива на птиците/, ЗМ “Яйлата”, ЗМ “Побити камъни”, ЗМ “Ятата”, ЗМ “Камчийски пясъци”, Варненско-Белославски езерен комплекс

Обосновка: Плановете за управление ще доведат до подобряване на опазването на биоразнообразието и създаване на условия за развитие на екотуризъм

Териториален обхват:

- √ ЗМ “Тауклиман” /Залива на птиците/, ЗМ “Яйлата”, ЗМ “Побити камъни”, Варненско-Белославския езерен комплекс и ЗМ “Ятата”
- √ ПП “Златни пясъци”

Стратегическа/и цел/и: 5.1.1, 5.1.2

Очаквани резултати: Опазване на биологичното разнообразие, създаване на възможности за използване на ресурсите на защитените територии за развитие на екотуризъм, създаване на предпоставки за използване на ресурсите на защитените територии за местно развитие

Действия: проучване, планиране, разработване, обсъждане, участие в процесите

по приемане и прилагане на планове за управление

Индикатори: състояние на биоразнообразието, разработени нови продукти, наличие на местни инициативи за екотуризм

Водеща организация/Партньор: администрации на ЗТ, областни администрации, общини, РИОСВ, НПО
Продължителност: две години за всеки план/2004 - 2008 година
Бюджет: 250 000 лева
Източници за финансиране: МОСВ, Фонд ЗТ, международни донори

Дейност 2: Осъществяване на системна инвентаризация и актуализация на наличната информация за природните и културни ресурси по отношение на опазване на биоразнообразието и развитието на екотуризм
Описание: Проучване, изготвяне на база данни и популяризиране на видовия състав на флората и фауната в защитени територии
Обосновка: Проучване на природните и културни ресурси и туристическа инфраструктура се налага с цел ефективно управление на опазването на биоразнообразието и за развитие на екотуризма
Териториален обхват: цялата дестинация
Стратегическа/и цел/и: 5.2.1, 5.3.1, 5.3.5, 5.4.1, 5.3.7
Очаквани резултати: създадена база данни, повишаване на информираността., подобряване планирането и управлението
Действия: идентифициране на налични регионални проучвания, провеждане на нови проучвания, събиране на данни, планиране и разработване на база данни за региона или синхронизирано с тези в страната (националната географска информационна система)
Индикатори: наличие на база данни, брой и качество на индикаторите в базите данни, честота и обем на ползване, степен на удовлетвореност на потребителите
Водеща организация/Партньор: областни администрации, РИОСВ, НПО, общини, ДЛ
Продължителност: две години/2004 - 2008 година
Бюджет: 100 000 лева
Източници за финансиране: Предприятие за управление на дейностите за опазване на околната среда, общински и държавен бюджети, национални програми, международни донори

Дейност 3: Изграждане на екотуристическа инфраструктура в района на защитени територии по Черноморското крайбрежие
Описание: Изграждане на съоръжения и подходи за достъп и наблюдение на дивата природа в защитени територии, създаващи възможност за регулиране на посетителския достъп до ЗТ.
Обосновка: С нарастването на интереса към защитената територия и повишаването на броя на посетителите в нея се увеличава вероятността от неконтролен достъп до райони, в които птиците и другите представители на животинският свят могат да бъдат обезпокоени по време на гнездене или хранене. Това е предпоставка те да бъдат системно прогонвани от тези райони, а в последствие това да доведе и до изчезването им като вид в тази защитена територия. Това ще се отрази както на биологичното разнообразие в нея, така и на туризма посредством намаляването на ценността ѝ като място за специализирани посещения. Създаването на една цялостна система от информационни табла, пътеки, маркировка и специализирани съоръжения (като кули, укрития и площадки за наблюдения) е възможност за туристите в защитената територия да получат визуален достъп и повече информация за мястото, като същевременно решава в значителна степен проблемите с опазването на ЗТ.
Териториален обхват: Защитените местности “Дуранкулашко езеро”, “Шабленско езеро” и “Ятата”, и резерватите “Балтата”, “Калиакра” и “Камчия”
Стратегическа/и цел/и: 5.1.2., 5.1.3., 5.3.6, 5.2.1, 5.2.6, 5.2.7.
Очаквани резултати: Наличие на подходящи условия за регламентиран достъп до защитените територии
Действия: ✓ Проектиране на мрежата от екотуристически съоръжения за всяка отделна защитена територия, в съответствие с плановете им за управление и изискванията на МОСВ, МЗГ, МРРБ и съответната община;✓ Изготвяне на общи за всички защитени територии стандарти за представяне на информацията;✓ Изграждане на проектираната екотуристическа инфраструктура на всички места;✓ Създаване на ефективна система за съблюдаване спазването на режимите в защитените територии;✓ Непрекъснат мониторинг върху ефекта от съществуващите съоръжения и определяне на максимална граница на броя на посетителите.
Индикатори: Създадена е мрежа от защитени територии с подходяща за посещения туристическа инфраструктура; създадени са нови пакети туристически услуги, нараснал е броят на посещенията без това да вреди на ЗТ; повишили са се приходите от туризъм; създадени са механизми за набиране на средства в ЗТ
Водеща организация/Партньор: Българско дружество за защита на птиците,

Общини, Министерство на околната среда и водите

Продължителност: две – четири години/2004 - 2008 година

Бюджет: 100 000 лева за една защитена територия

Източници за финансиране: Правителството на България, МОСВ, Програма ФАР, Фонд ЗТ, други донори

Дейност 4: Опазване, възстановяване и поддържане на биоразнообразието на територията на дестинация “Северно Черноморие и Североизточна Стара планина”

Описание: Опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие чрез:

1. Разширяване и подобряване на мрежата от защитени територии:

- √ Разширяване на ПП “Шуменско плато” и включването в него на скални килии и манастири
- √ Разширяване на ЗМ “Казашко”
- √ Обявяване на долното течение на р. Камчия за природен парк, включващ всички територии, където в миналото са били естествено разпространени лонгозните гори. Паралелно създаване на реален биосферен резерват по цялото долно течение на р. Камчия, отговарящ на критериите на ЮНЕСКО
- √ Обявяване на Шабленската тузла за защитена територия
- √ Обявяване на средното течение на река Голяма река за защитена територия
- √ Създаване на буферни зони около ПР “Патлейна” и ПР “Дервиша”
- √ Създаване на буферни зони около всички влажни зони – защитени територии
- √ Разширяване на буферните зони на резерватите Калиакра, Камчия и Балтата

2. Подобряване на ефективността на контрола върху опазването:

- √ Ограничаване на браконьерството и строителството в района на влажните зони – ЗТ, резерватите и останалите ЗТ
- √ Ограничаване на браконьерството и незаконния риболов с мрежи в Шабленски езерен комплекс и Дуранкулашко езеро
- √ Предотвратяване на незаконното строителство в ЗМ “Тауклиман”
- √ Ограничаване на индустриалното замърсяване на езерните води и почвите около езерата и на нерегламентирани сметища във Варненско-Белославския езерен комплекс
- √ Ограничаване на конните надбягвания в близост до ЗМ “Ятата” през пролетния сезон, водещи до унищожаване на местообитания и безпокойство за птиците

Обосновка: Необходимо е подобряване на опазването, възстановяването и контрола на биологичното разнообразие

Териториален обхват: целия регион

Стратегическа/и цел/и: 5.1.

Очаквани резултати: съхраняване и увеличаване на биоразнообразието
Действия: проучване, планиране, изготвяне на предложения., провеждане на срещи на заинтересованите страни; подпомагане на институциите, работещи в областта на опазването на биоразнообразието
Индикатори: състояние на биоразнообразието Брой реализирани инициативи Брой обявени нови ЗТ или актуализации на режимите на вече съществуващи
Водеща организация/Партньор: МОСВ, общини, НПО, РИОСВ, управления на защитени територии и културно–исторически обекти
Продължителност: 3 години
Бюджет: до 100 000 лева за територия
Източници за финансиране: държавния бюджет, международни донори, местни ресурси

Дейност 5: Предоставяне на методическа помощ за развитие на екотуризма (предоставяне на обучения, консултации, информация и др.)
Описание: Основаната цел е разработване и подобряване на местните туристически продукти и пакети чрез повишаване на компетентността на заетите в сферата на екотуризма.
Обосновка: Необходимо е повишаване на компетентността на работещите в сферата на туристическия бизнес и представителите на местните общности, което ще доведе до подобряване на планирането, управлението, маркетинга и обслужването.
Териториален обхват: целия регион
Стратегическа/и цел/и: 5.2.2, 5.2.1, 5.2.3, 5.2.4
Очаквани резултати: По – ефективни бизнес планове, повишаване на инвестициите в туризма, подобряване на рентабилността на туристическия бизнес
Действия: √ Провеждане на обучения, осигуряване на информация и консултация за започване и развитие на бизнес в сферата на екотуризма√ Провеждане на обучения, осигуряване на информация и консултация за възможностите и ролята на общините в развитието на екотуризма√ Въвеждане на дисциплини или специализации в сферата на екотуризма в рамките на съществуващите специалности “Туризм” в средните

професионални и висшите училища √ Провеждане на кампании за промяна в нагласите на местните общности към опазване на природните и културни ресурси и осъзнаване на техните възможности за местното развитие и развитие на екотуризмът
Индикатори: брой на проведените обучения / консултации и участници в тях, ефективност на обучението
Водеща организация / Партньор: организации, предлагащи обучение, образователни институции, туристически сдружения и др.
Продължителност: постоянна/2004 - 2008 година
Бюджет: 100 000 лева
Източници за финансиране: донори, такси за участия в обученията

Дейност 6: Създаване на екотуристически маршрути

Описание: Обособяване на нови екотуристически маршрути в:

- √ Каварна (Каварна – Етнографски комплекс - нос Калиакра – Болата; Каварна-морски музей - арх.резерват Яйлата; Каварна-морски музей - арх.резерват Яйлата – Тауклиман)
- √ ЗМ “Побити камъни” - Маршрут “Северни групи”, Маршрут “Южни групи”, Маршрут на юг от Белославското езеро
- √ Природен комплекс “Камчия”
- √ ДДС “Шерба”
- √ Местността Сухата река
- √ Община Балчик - два пешеходни маршрута за хора с увреждания
- √ Аспарухово
- √ ПП “Шуменско плато” и край Осмар (“Скални манастири”; село Осмар – скални манастири – селски туризъм /Възрожденски осмарски къщи/; Природен Парк “Шуменско плато “ – Екопътека и Резерват “Букака”; Природен парк “ Ш. Плато “- Скални манастири – Пещера “Бисерна“; Резерват “Патлейна “ – Резерват ” Дервиша “ – Велики Преслав; Могила “Кабюк”; Язовир “Тича”)
- √ ПР “Патлейна” и ПР “Дервиша”
- √ гр. Велики Преслав:
- √ Национален историко – археологически резерват с музей /НИАРМ/ “Велики Преслав” - местност “Манастирчето”- ПР Патлейна” – НИАР “Велики Преслав”
- √ гр. В. Преслав – ПР “Дервиша – НИАР” В. Преслав
- √ Местността “Парка” – Търговище
- √ общини Омуртаг, Антоново и Попово

Обосновка: Необходимо е създаване на нови екомаршрути и изграждане на посетителска инфраструктура към тях с оглед разширяване на възможностите за

екотуризм.

Териториален обхват: целия регион

Стратегическа/и цел/и: 5.2 & 5.1
Очаквани резултати: нови маршрути и продукти, придобили популярност, увеличен брой посещения
Действия: проучване на терените, планиране разработването на маршрутите, разработване и маркиране на маршрутите, използване на маршрутите, поддържане на маршрутите, популяризиране на маршрутите
Водеща организация/Партньор: общини, НПО, администрации на защитени територии
Продължителност: 1 година за маршрут/2004 - 2008 година
Бюджет: около 50 000 лева за маршрут
Източници за финансиране: международни и национални програми, мобилизиране на местни ресурси

Дейност 7: Изграждане на посетителски центрове
Описание: Създаване на посетителски (информационни) центрове в “Двореца” – Балчик, ПП “Златни пясъци”, община Балчик, ЗМ “Ятата”, ЗМ “Побити камъни”, Природен комплекс “Камчия”, Аспарухово, ЗМ “Сладка вода”, местност “Суха река”, Национални историко – археологически резервати “Мадара” и “Велики Преслав”
Обосновка: Необходимо е да се създадат възможности за предоставяне на информационни услуги на посетителите
Териториален обхват: “Двореца” – Балчик, ПП “Златни пясъци”, община Балчик, ЗМ “Ятата”, ЗМ “Побити камъни”, Природен комплекс “Камчия”, Аспарухово, ЗМ “Сладка вода”, местност “Суха река”, Национални историко – археологически резервати “Мадара” & “Велики Преслав”
Стратегическа/и цел/и: 5.2, 5.3.6
Очаквани резултати: Създадени посетителски центрове, повишаване броя на посещенията и информираността на посетителите, както и на приходите от туризъм и популярността на обектите.
Действия: проучване., планиране, изграждане и функциониране на посетителски център, популяризиране дейността на посетителските центрове
Индикатори: брой създадени и ефективно работещи центрове, количество и качество на предлаганите услуги, брой обслужени посетители във всеки център

Водеща организация/Партньор: управления на защитените територии, общини, НПО, културни институции, туристически сдружения
Продължителност: 2 години за център
Бюджет: 200 000 лева за център
Източници за финансиране: национални и международни програми, мобилизиране на местни ресурси